

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/konkursy-i-nagrody/nagroda-kustosz-pamieci/2016/34236,Gen-Janusz-Brochwicz-Lewinski-ps-Gryf-19202017.html>
2022-08-15, 00:29

Gen. Janusz Brochwicz-Lewiński ps. „Gryf” (1920-2017)

Urodził się 17 września 1920 r. w Wołkowysku. Po maturze skończył Kurs Podchorążych Rezerwy 29 Dywizji Piechoty przy 76 Lidzkim Pułku Piechoty w Grodnie, z którym – jako kapral podchorąży – we wrześniu 1939 r. walczył z Niemcami. Po agresji ZSRS na Polskę, dzień po swoich dziewiętnastych urodzinach dostał się do niewoli sowieckiej, skąd udało mu się uciec. Szybko włączył się do działalności konspiracyjnej w szeregach ZWZ-AK. Służył w różnych oddziałach zbrojnych, między innymi pod komendą por. Hieronima Dekutowskiego ps. „Zapora”. W marcu 1944 został skierowany do Warszawy, do batalionu KG AK „Parasol”. Brał udział w wielu akcjach. Krótco przed Powstaniem Warszawskim dowodził atakiem na aptekę Wendego przy Krakowskim Przedmieściu, podczas którego zdobyto narzędzia, lekarstwa i materiały opatrunkowe.

Gen.
Janusz
Brochwicz
z-
Lewiński
ps. „Gryf”

W Powstaniu Warszawskim został ciężko ranny podczas walk o Pałacyk Michła na Woli. Awansowany do stopnia podporucznika i odznaczony Krzyżem Orderu Wojennego Virtuti Militari V klasy, został ewakuowany kanałami do Śródmieścia. Po kapitulacji Powstania dostał się do niewoli.

Wyzwolony z niemieckiego obozu jenieckiego w Murnau przez Amerykanów po wojnie pozostał na Zachodzie. Wstąpił do armii brytyjskiej, służył m.in. w gwardii przybocznej Jerzego VI. Jako agent wywiadu działał w Palestynie i Sudanie. Po opuszczeniu armii był przez 15 lat kwatermistrzem i oficerem administracyjnym w jednej z angielskich szkół wojskowo-cywilnych. Po przejściu na emeryturę w 1895 roku, pracował jako tłumacz w placówkach dyplomatycznych Wielkiej Brytanii w RFN.

W 2002 podjął decyzję o powrocie do Polski. Od tego czasu aktywnie działał w środowisku kombatanckim, udzielał wywiadów, brał udział w realizacji filmów dokumentalnych,

spotykał się z młodzieżą, przewodnikami po Warszawie, oficerami i żołnierzami jednostek specjalnych. W 2007 roku uczestniczył w akcji billboardowej „Patriotyzm Jutra”.

W latach 2009–2014 był członkiem kapituły Orderu Wojennego Virtuti Militari. W 2014 r. wszedł w skład Komitetu Honorowego Fundacji „Łączka”, sprawującego opiekę nad kwaterą Żołnierzy Wyklętych na Powązkach. Wspierał ideowo i honorowo prace prowadzone przez zespół pod kierownictwem pełnomocnika prezesa Instytutu Pamięci Narodowej ds. poszukiwań miejsc pochówku ofiar terroru komunistycznego – profesora Krzysztofa Szwagrzyka.

W 2007 roku Rada Miasta Stołecznego Warszawy przyznała mu godność Honorowego Obywatela miasta stołecznego Warszawy. W 2008 r. Prezydent RP Lech Kaczyński awansował go do stopnia generała brygady, a w listopadzie 2015 r. Prezydent RP Andrzej Duda odznaczył go Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

Janusz Brochwicz-Lewiński zmarł 5 stycznia 2017 roku.